

Историјски посматрано, ратни сукоби представљају један од најважнијих узрока наглих и дуготрајних скокова цена нафте, нарочито када су повезани са регионима кључним за глобалну производњу и транспорт енергената.

Најзначајнији ценовни шок догодио се током арапско-израелског рата 1973. године, када су арапске чланице ОПЕК-а увеле нафтни ембарго против Сједињених Америчких Држава и њихових западних савезника

Најзначајнији ценовни шок догодио се током арапско-израелског рата 1973. године, када су арапске чланице ОПЕК-а увеле нафтни ембарго против Сједињених Америчких Држава и њихових западних савезника. Као последица тога, цена нафте је порасла са приближно 3 долара на преко 12 долара по барелу у року од свега неколико месеци. Овај догађај је изазвао прву глобалну енергетску кризу, довео је до стагфлације у развијеним економијама и трајно је променио однос снага између произвођача и потрошача енергије.

Други велики скок цена нафте уследио је након Иранске револуције 1979. године, када је политичка нестабилност довела до пада производње од готово 4-5 милиона барела дневно. Иако је реални губитак понуде био делимично надокнађен од стране других произвођача, паника на тржишту је изазвала пораст цене нафте са 15 на више од 35 долара по барелу. Овај догађај је показао да перцепција ризика и очекивања тржишта могу имати једнако снажан утицај као и стварни поремећаји у снабдевању.

Бонови за бензин у Југославији 1984.

Иранско-ирачки рат (1980-1988) је додатно дестабилизовао тржиште јер су обе државе биле значајни извозници нафте. Током тзв. „Танкер рата“, напади на нафтне танкере и инфраструктуру у Персијском заливу угрозили су сигурност поморских рута, нарочито у близини Ормушког мореуза, кроз који пролази око 20% светске нафте. Као резултат тога, цене су остале високе током већег дела 1980-тих година, а тржиште је постало изразито осетљиво на геополитичке ризике.

Очекивања поремећаја у снабдевању допринела су континуираном расту цена током наредних година, што је кулминирало историјским максимумом од око 147 долара по барелу у јуну 2008. године

Сличан ефекат забележен је током Заливског рата (1990-1991), након инвазије Кувајта од стране Ирака. Тада је тржиште привремено обустављена испорука нафте из Ирака и Кувајта (око 4,3 милиона барела дневно), што је изазвало нагли скок цена са приближно 17 долара на преко 40 долара по барелу у свега неколико месеци. Страх од ширења сукоба на Саудијску Арабију је додатно појачало тржишну нестабилност.

Рат у Ираку 2003. године није изазвао тренутни шок попут оног из 1973. или 1990. године, али је значајно повећао дугорочну геополитичку неизвесност. Очекивања поремећаја у снабдевању допринела су континуираном расту цена током наредних година, што је кулминирало историјским максимумом од око 147 долара по барелу у јуну 2008. године.

Пише: Сања Филиповић
четвртак, 26 март 2026 23:38

~~CONFIDENTIAL~~

Утицај ратних сукоба на Блиском истоку на цену нафте - Енергетска паника пред вратима

Пише: Сања Филиповић
четвртак, 26 март 2026 23:38

5 / 5